

Звіт
щодо проведення моніторингового дослідження стану запровадження
нових Державних стандартів початкової загальної освіти у
загальноосвітніх навчальних закладах Комінтернівського району

На виконання плану роботи управління освіти у квітні - травні 2013 року методичним центром було проведено дослідження стану запровадження нових Державних стандартів початкової загальної освіти.

Мета даного дослідження - виявити ступінь готовності вчителів початкових класів, батьків учнів перших класів, заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів до роботи за новим Державним стандартом початкової загальної освіти, проаналізувати досвід і якість практичного впровадження нових державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкових класів.

Для досягнення даної мети були поставлені завдання, які передбачали аналіз досліджуваної проблеми, розробку діагностики, проведення моніторингового дослідження, обробку і узагальнення отриманих результатів, надання рекомендацій щодо запровадження необхідних змін у навчальному процесі.

Об'єктом дослідження виступила технологія організації і впровадження в навчально-виховний процес нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

Предметом дослідження - етапи досліджуваного процесу, зміст роботи, результати, умови, що забезпечують або заважають можливості впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти в навчальний процес.

Враховуючи мету і завдання дослідження, була сформована вибірка, яка охопила батьків учнів перших класів, учителів початкових класів та заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів.

Для проведення моніторингового дослідження був розроблений пакет інструментарію, який містив три види анкет за різними соціальними групами.

Анкети передбачали питання на виявлення наявності позитивних та негативних тенденцій при впровадженні нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

За результатами проведеного дослідження стану запровадження нових Державних стандартів початкової загальної освіти були отримані і проаналізовані фактичні дані.

У моніторинговому дослідженні взяли участь 36 учителів перших класів загальноосвітніх навчальних закладів. За дипломом спеціальність «педагогіка і методика початкового навчання» мають 96% опитаних. Із загальної кількості опитаних вчителів 55% - це респонденти педагогічний стаж яких більше 20 років, 31% - від 10 до 20 років, 11% - від 3 до 10 років і 3% - до 3 років (таблиця 1).

Таблиця 1

Стаж роботи вчителів перших класів загальноосвітніх
навчальних закладів

Загальна кількість респондентів	Стаж роботи			
	до 3 років	від 3 до 10 років	від 10 до 20 років	більше 20 років
36(100%)	1(3%)	4(11%)	11(31%)	20(55%)

При цьому 23% - це педагогічні працівники вищої категорії, 56% - першої, 5% - другої категорії і 16% - спеціалісти (таблиця 2).

Таблиця 2

Кваліфікаційні категорії вчителів перших класів загальноосвітніх навчальних закладів

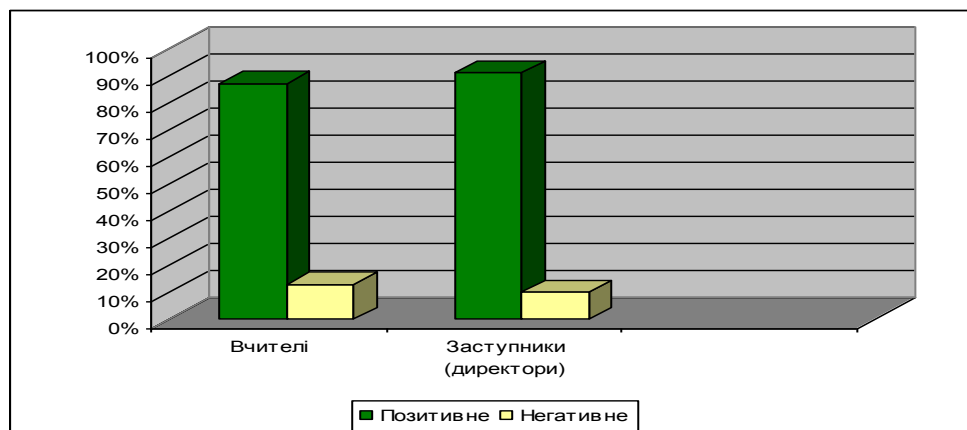
Загальна кількість респондентів	Категорії			
	спеціаліст	II категорія	I категорія	вища категорія
36(100%)	6(16%)	2(5%)	20(56%)	8(23%)

Це свідчить про якісний склад вчителів початкових класів як за освітньо-кваліфікаційним рівнем, так і за рівнем їхньої професійної компетентності.

Опитування показало, що 87% вчителів району налаштовані на оновлення освіти. Вони позитивно ставляться до запровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Частина ж респондентів (13%) негативно поставилася до змін. Можливо це продиктовано невпевненістю, захистом від можливих труднощів, емоційних переживань. Відповіді заступників директорів по даному питанню майже не відрізняються від відповідей вчителів ЗНЗ (91% і 10% відповідно) (діаграма 1).

Діаграма 1

Діаграма відношення до впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти в загальноосвітніх навчальних закладах

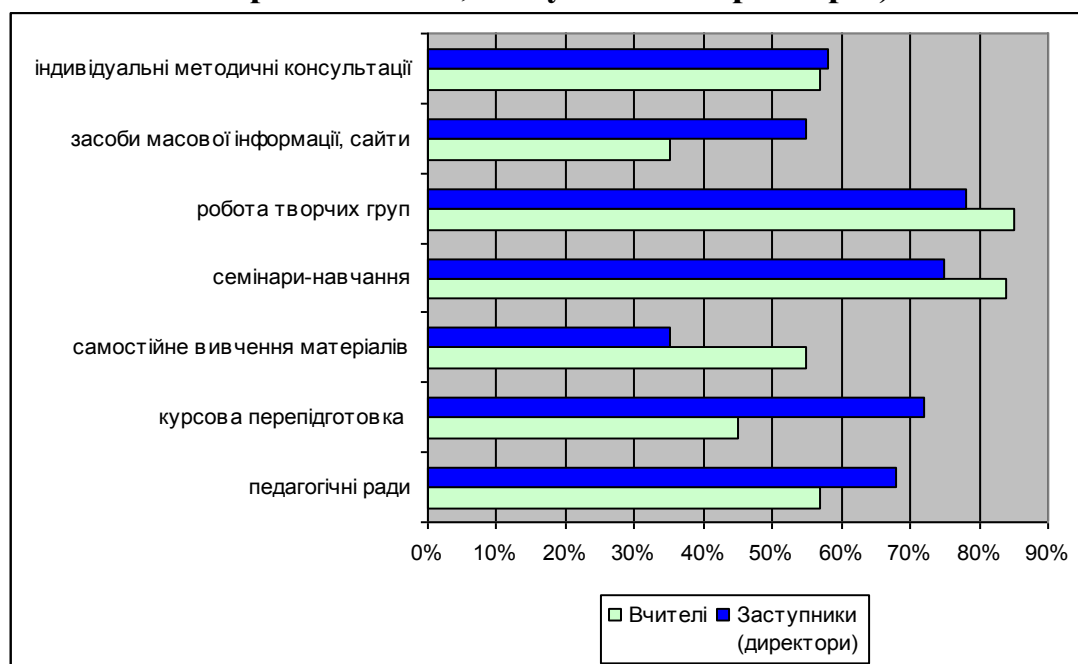
Обізнаність вчителів і заступників директорів 1-4 класів щодо впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти забезпечується через різноманітні форми методичної роботи. Так, з метою

формування готовності початківців до інновацій стали: навчальні семінари на базі ХАНО за програмою підготовки до впровадження нового змісту Державного стандарту початкової загальної освіти (за відповідями 35% вчителів і 55% заступників директорів); навчальні семінари РМО (84% і 75% відповідно); робота творчих груп, проведення майстер-класів вчителів - початківців (55% і 35%); індивідуальні методичні консультації (57% і 68%); проведення педагогічних рад навчального закладу за даною тематикою (57% і 58%).

Реально здійснити кардинальні зміни в освіті можливо лише за умови, коли кожен педагог буде активно та наполегливо вчитися, постійно підвищувати рівень своєї фахової компетентності. Так, активно працюють з засобами масової інформації, сайтом Міністерства освіти і науки України, управління освіти та навчального закладу 45% вчителів перших класів і 72% заступників директорів; займаються самоосвітою з метою вивчення матеріалів нового змісту Державного стандарту початкової загальної освіти 85% і 78% (відповідно) (діаграма2).

Діаграма 2

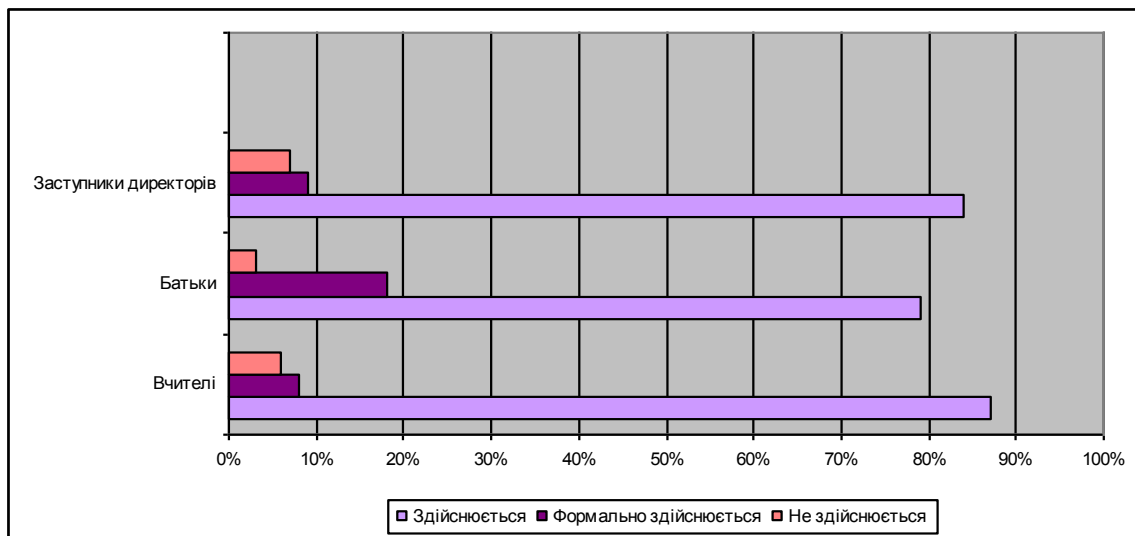
Джерела інформації щодо впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти (згідно опитування вчителів перших класів, заступників директорів)

Одним із основних напрямів державної освітянської політики визнано модернізацію системи дошкільної та початкової освіти з урахуванням забезпечення наступності в навчанні. Можна зазначити, що 87% вчителів, 79% батьків першокласників і 84% заступників директорів ЗНЗ відмітили, що у їх закладі цей принцип реалізовується. Водночас, негативним є той факт (за визначенням 8%, 18% і 9% респондентів відповідно), що неперервність освіти у їх навчальних закладах здійснюється лише формально, а деякі із опитаних (6%, 3%, 7%) взагалі вказали на відсутність роботи в даному напрямку (діаграма 3).

Діаграма 3

Діаграма рівня здійснення наступності між дошкільною і початковою освітою

Визначною рисою нового Державного стандарту початкової загальної освіти є перехід від знаннєвої до компетентнісної освіти. У початкових класах навчальна діяльність повинна бути об'єктом спеціального формування, тому ключова компетентність уміння вчитися повинна набути першочергового значення. І як показав аналіз анкет, всі вчителі, 95% батьків першокласників, 91% заступників директорів згодні з тим, що нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти сприяє утворенню цієї компетентності і стала однією із основних у їх навчальному закладі.

В оновленому Державному стандарті передбачається посилення використання здоров'язберігаючих технологій. І про це у своїх відповідях зазначили 95% педагогів, 60% батьків, 72% заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів.

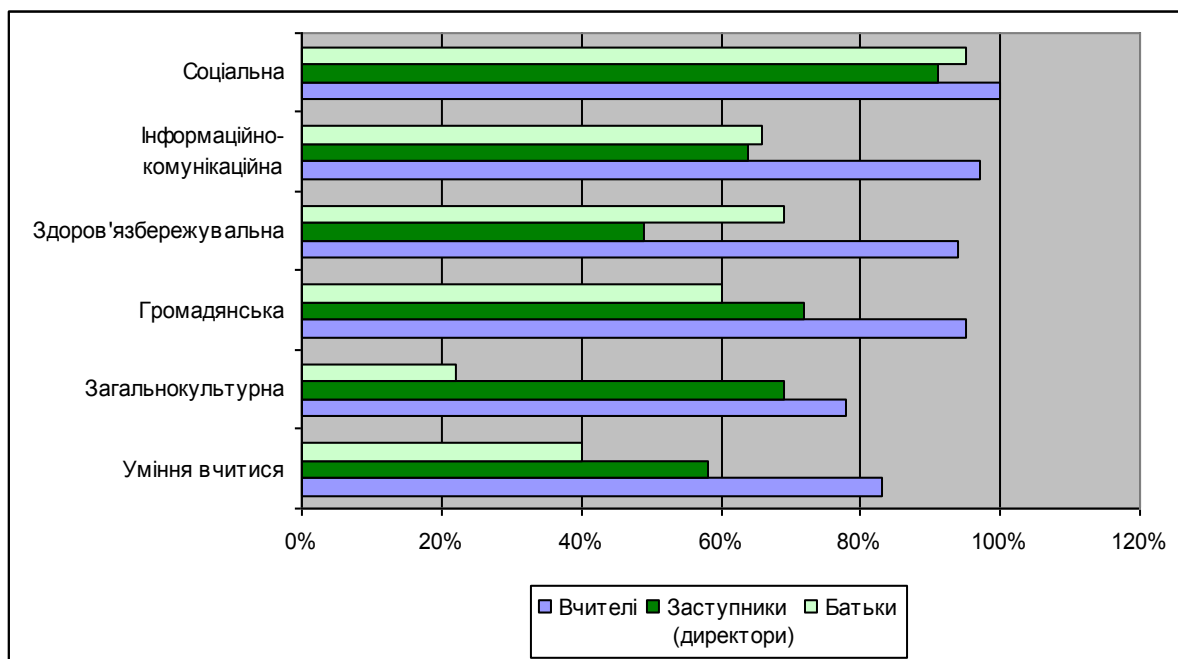
Значна увага, на думку респондентів всіх категорій приділяється загальнокультурній (97%, 66%, 64%) та громадянській компетентності (94%, 49%, 69% відповідно).

Підготувати учнів до повноцінної життєдіяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства - основна мета навчання. Як показало дослідження, водночас із зазначеними вище, учні мають опанувати знання, які передбачають соціальний розвиток (за визначенням 83% вчителів і 58% заступників директорів) і інформаційно-комунікаційну освіту (78% і 69% відповідно).

Хоча, на думку батьків першокласників, над формуванням двох останніх компетентностей у школах, де навчаються їх діти, працюють недостатньо (40% і 22%) (діаграма 4).

Діаграма 4

Ключові компетентності формуванню яких сприяє нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти (за визначенням вчителів, батьків першокласників, заступників директорів ЗНЗ)

Створення необхідних організаційно-педагогічних умов для впровадження Державного стандарту повинно забезпечити належний рівень якості освіти молодших школярів, що є фундаментом для їх подальшого навчання, виховання, адаптації до дорослого життя.

Вчителі початкових класів (73%) вказують на той факт, що нова редакція вищезазначеного документа зорієнтована на соціалізацію особистості молодшого школяра, тобто навчальний процес сприяє формуванню світогляду і активної життєвої позиції дітей, але 27% респондентів вагаються з відповіддю.

Значна більшість учителів (76%) вважають, що новий зміст Державного стандарту початкової загальної освіти забезпечує здобуття якісних знань, які відповідають вимогам сьогодення. Тоді як 25% опитаних зазначили, що цей фактор розглядається лише в деякій мірі.

Позитивною характеристикою нового документа є збалансованість співвідношення між компонентами змісту природничо-математичної та оздоровчо-технологічної шкільної освіти і на це вказали всі вчителі перших класів досліджуваних районів. Але, що стосується змісту суспільно-гуманітарного компоненту освіти, то 5% респондентів з цим не згодні. Можливо це пов'язано із зменшенням кількості годин на вивчення предметів цього циклу.

Занепокоєння викликає той факт, що переважна більшість вчителів (85%) вказали на те, що навчальне навантаження учнів перших класів не зменшилось.

Однією із позитивних змін нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти стало використання здоров'язберігаючих технологій. І 87% опитаних педагогів переконані, що цей документ націлений на формування прагнення у дітей здорового способу життя, збереження свого здоров'я, володіння способами його захисту. Однак, слід відмітити той факт, що 13% з цим не згодні.

Згідно опитування вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, нова редакція Державного стандарту допомагає розкрити потенційні можливості

та творчі здібності учнів під час навчального процесу (зазначили 78% респондентів).

Художня діяльність супроводжує все шкільне життя дитини початкових класів. Тому уроки образотворчого мистецтва відіграють особливу роль в період адаптації першокласників до систематичного шкільного навчання. Слід відмітити той факт, що 35% опитаних вважають виділеної кількості годин на освітню галузь «Мистецтво» достатньою для розвитку емоційно-почуттєвої сфери учнів, їх художніх здібностей і мислення. Разом з тим 40% респондентів з цим не погоджуються, а 25% - згодні лише частково.

Значна кількість респондентів (87%) відзначають, що новий зміст Державного стандарту початкової загальної освіти забезпечує особистісно-орієнтований підхід в навчально-виховному процесі, хоча 13% погоджуються лише частково.

Одним із напрямків пошуку шляхів забезпечення ефективності навчання є сучасний підхід до контролю та оцінювання якості підготовки учнів. Оцінка здатна викликати в учня цілу гаму гострих переживань. В першому класі у класному журналі та зошитах оцінки в балах або рівнях не виставляються. Навчальні досягнення учнів оцінюються вербально. Спираючись на результати опитування можна зазначити, що всі вчителі перших класів і 87% заступників директорів ЗНЗ районів, в яких проводилось дослідження, це підтримують і позитивно відносяться до існуючої системи оцінювання дітей-першокласників.

В новому змісті Державного стандарту початкової загальної освіти передбачено зміни в кількості годин на вивчення освітньої галузі «Мова і література». Як визначили 93% вчителів, 97% заступників директорів їх достатньо для формування в учнів здатності до спілкування, навиків ведення діалогу, знання граматики рідної мови. Але 7% і 3% (відповідно) вважають, що новий документ сприяє мовленевій компетентності лише в деякій мірі.

Новим Державним стандартом початкової загальної освіти передбачається високий рівень знань іноземних мов. Але, хоча 53% вчителів, 65% заступників директорів і вважають, що цей документ допомагає створити умови для формування здатності вільного спілкування іноземною мовою, то 47% і 35% (відповідно) з цим не згодні.

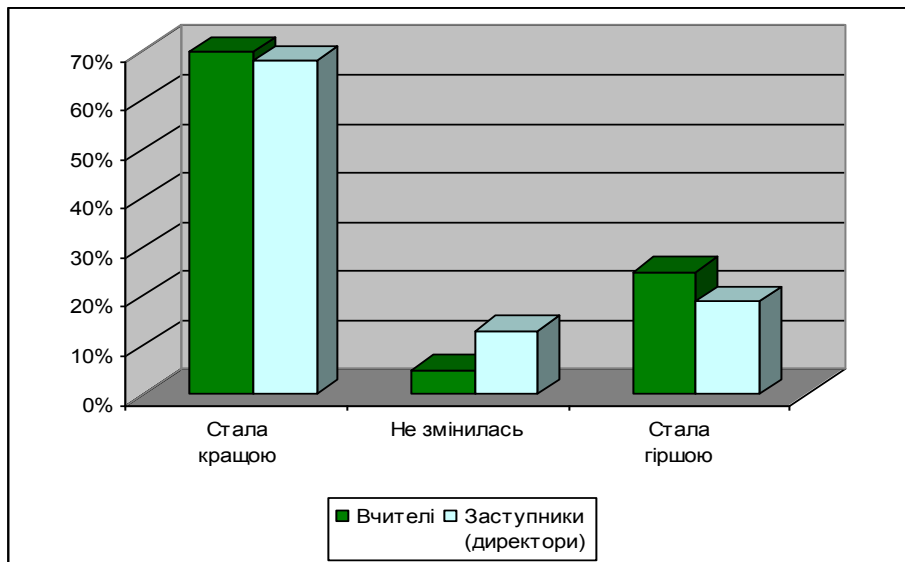
В ході дослідження було виявлено, що в навчальних закладах проводяться різні курси варіативної складової для учнів перших класів, рекомендовані Міністерством освіти і науки України: хореографія, розвиток продуктивного мислення, християнська етика, навчання грамоти (підсилення інваріантної складової), риторика, інформатика.

Учасники дослідження вказують на той факт, що в початкових класах шкіл проводяться індивідуальні та групові заняття з навчання грамоти, математики, образотворчого мистецтва, природознавства, англійської мови, інформатики.

На сьогоднішній день усі діти перших класів загальноосвітніх навчальних закладів забезпечені підручниками за новими програмами у повному обсязі.

При відповіді на питання про якість нових підручників 70% вчителів і 68% заступників директорів вказали, що вона стала кращою; 25% і 19% респондентів - гіршою; 5% і 13% (відповідно) - не змінилась (діаграма 5).

Стан якості підручників за новою програмою (згідно опитування вчителів перших класів, заступників директорів ЗНЗ)

З опитування видно, що якість підручників покращилась в декількох напрямках. Так 68% початківців і 49% завучів вказали на посилення розвивальної спрямованості; 13% і 35% - включення завдань тестової форми; 30% і 20% - появу завдань на вибір і самооцінку; 22% і 33% - збільшення кількості диференційованих завдань; 14% і 29% - змінилась поліграфічна якість. Але, нажаль, лише невелика кількість опитаних (3% і 4% відповідно) відмітили, що якість змінилась в деякому розвантаженні змісту.

Всі педагогічні працівники, які брали участь в дослідженні, зазначили, що в підручниках для першого класу відбулась суттєва зміна структурного співвідношення різних видів інформації. А саме: значна кількість (90% і 65%) переконані, що в навчальній літературі збільшено кількість завдань для набуття особистого досвіду творчої діяльності; 5% і 23% вважають, що зменшено вагу готових знань на користь засвоєння дітьми способів учіння; 48% і 26% вказали на посилення світоглядного, морально-етичного компоненту змісту.

Вчителі перших класів загальноосвітніх навчальних закладів, які брали участь у дослідженні, налагодили взаємозв'язок учитель - родина і активно співпрацюють із батьками у вихованні їх дітей. Так, 95% респондентів вказали, що у школах регулярно відбуваються інформаційно-консультативні педагогічні навчання для батьків першокласників, на яких проводиться робота з роз'яснення основних положень нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

Щоб допомогти здійснити підготовку батьків до нової соціальної ролі у навчальних закладах районів (за відповідями 90% вчителів і 84% заступників директорів) з ними проводяться індивідуальні та групові консультації

психологів з питань готовності дітей до школи. Хоча 5% і 13% опитаних зазначили, що це відбувається рідко.

Організація роботи психологічної служби навчального закладу є необхідною складовою успішної взаємодії всіх учасників педагогічного процесу. Вона допомагає першокласникам у розв'язанні проблем пов'язаних з навчанням, адаптацією до школи.

Аналіз анкет вчителів і завучів показав, що учні-першокласники в загальноосвітніх навчальних закладах отримують допомогу психолога при адаптації до школи. А саме: консультації (за визначенням 72% і 79% респондентів), індивідуальні заняття з дітьми (85% і 78%), корекційні вправи (54% і 58%). Але потрібно вказати на ті 3% опитаних заступників, які зазначили, що такої допомоги як батьки, так і діти не отримують. Можливо це пояснюється відсутністю у деяких школах спеціалістів.

У моніторинговому дослідженні стану запровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти взяли участь 31 заступник директора загальноосвітніх навчальних закладів. Із них 6% - це респонденти стаж роботи на керівній посаді яких більше 20 років, 48% - від 10 до 20 років, 23% - від 3 до 10 років і 23% - до трьох років (таблиця 3).

Таблиця 3

**Стаж роботи на керівній посаді заступників директорів
загальноосвітніх навчальних закладів**

Загальна кількість респондентів	Стаж роботи			
	до 3 років	від 3 до 10 років	від 10 до 20 років	більше 20 років
31(100%)	7(23%)	7(23%)	15(48%)	2(6%)

При цьому 45% - це опитані, які мають вищу категорію, 52% - першу категорію і 3% - другу категорію (таблиця 4).

Таблиця 4

**Кваліфікаційні категорії заступників директорів
загальноосвітніх навчальних закладів**

Загальна кількість респондентів	Категорії			
	спеціаліст	II категорія	I категорія	вища категорія
31(100%)	-	1(3%)	16(52%)	14(45%)

Аналіз анкет для заступників директорів показав, що педагогічні працівники працюють над створенням відповідних організаційно-педагогічних умов для впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Всі респонденти зазначили, що загальноосвітні навчальні заклади в достатній кількості забезпечені новими навчальними програмами.

Згідно опитування заступників директорів можна сказати, що для застосування нового Державного стандарту початкової загальної освіти

сформовані різні умови. Так респонденти вказали, що у їх школах здійснюється навчально-методичний супровід діяльності вчителів (84%), педагоги пройшли підготовку та перепідготовку для роботи за новою програмою (90%), учні перших класів у повному обсязі забезпечені новими підручниками (100%), проводиться батьківський лекторій (97%), відбувається наступність дошкільної та початкової ланки (87%). Забезпеченість в достатній кількості вчителями з іноземної мови відмітили 100% респондентів.

Хоча інформаційно-комунікаційній освіті за новим Державним стандартом і приділяється значна увага, але 24% опитаних зазначили, що педагогів з інформатики в школах недостатньо.

На забезпеченість у навчальному закладі необхідної матеріально-технічної бази вказали тільки 39% опитаних. А це дуже мало тому, що вона потрібна для ефективного створення належних умов навчання і розвитку учнів.

З метою формування готовності вчителів до впровадження інновацій в навчальних закладах організовані індивідуальні методичні консультації (вказали 94% респондентів), заходи з актуальних проблем організації навчально-виховного процесу у 1 класі (88%).

Також у загальноосвітніх навчальних закладах працюють постійно діючі консультпункти (68%), проводяться круглі столи, семінари-практикуми вчителів початкових класів щодо реалізації освітніх галузей, змісту навчальних програм на компетентнісній основі (65%).

Не всі заступники директорів згодні з тим, що новий зміст Державного стандарту забезпечує здобуття якісних знань, які відповідають вимогам сьогодення (вказали 16% опитаних). Але 74% педагогічних працівників притримуються протилежної думки.

Обробка інформації дає можливість зробити висновок, що не тільки вчителі початкових класів, а й заступники директорів (91%) вказують на те, що навчальне навантаження першокласників завдяки новій редакції не зменшилось.

Згідно опитування, значна кількість респондентів (91%) вважають, що новий зміст Державного стандарту початкової загальної освіти направлений на виховання здорової дитини, формування в учнів навиків здорового способу життя, його збереження і захисту.

Хоча 78% учасників дослідження і впевнені, що нова редакція сприяє соціальній адаптації учнів, але 19% завучів згодні лише частково, а 4% взагалі впевнені, що цим повинні займатись тільки батьки.

Переважна більшість опитаних (81%) переконані в тому, що новий зміст Державного стандарту початкової загальної освіти допомагає в розкритті потенційних здібностей школярів під час навчального процесу.

На основі аналізу відповідей, можна сказати, що 84% респондентів згодні з виділеною кількістю годин на впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі початкових класів.

У моніторинговому дослідженні брали участь 319 батьків учнів-першокласників.

Молодший шкільний вік - час коли формуються ключові компетентності: вміння вчитися, загальнокультурна, громадянська, здоров'язбережувальна, інформаційно-комунікаційна. І 74% батьків зазначили, що смисл навчання дитини у школі вбачають у засвоєнні основ наук, 58% респондентів - підготовці до майбутнього дорослого життя; 49% - виявленні та розвитку інтересів, здібностей дітей; 48% - духовному та моральному розвитку, формуванні у дитини загальнолюдських цінностей; 38% - фізично-оздоровчому навчанні дітей.

Як зазначили 70% опитаних батьків першокласників, нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти забезпечує в повній мірі здобуття якісних знань, які відповідають вимогам сьогодення. Хоча 28% з цим згодні лише частково.

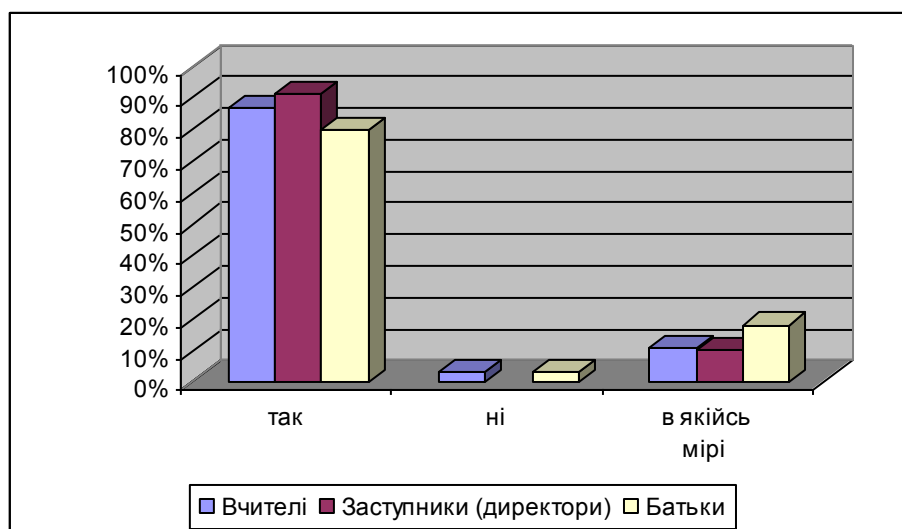
На питання про навчальне навантаження учнів перших класів 41% батьків відповіли, що його потрібно зменшити, 57% - воно достатнє і лише 2% вказали на збільшення.

Сучасна початкова школа направлена на творчий розвиток учнів і 59% респондентів зазначили, що у загальноосвітніх навчальних закладах під час навчального процесу розкрили потенційні можливості та творчі здібності їх дітей.

Для успішності шкільного навчання важливе значення має забезпечення гармонійного фізичного і психічного розвитку учнів, що направлене на підвищення рівня розвитку здоров'язберігаючої функції. Тому велика увага в новій програмі для першого класу приділяється зміцненню та збереженню здоров'я учнів і з цим згодні 80% опитаних батьків (діаграма 6).

Діаграма 6

Формування здоров'язбережувальної компетентності в учнів перших класів (згідно опитування вчителів, батьків, заступників директорів загальноосвітніх навчальних закладів)

Як показали результати анкетування батьків, 81% респондентів вважають, що нова програма для першого класу орієнтована на формування готовності школярів застосовувати набуті знання, уміння, навички та способи діяльності у практичному житті. А 70% опитаних відповіли, що зміст усіх

навчальних предметів наближений до життєвих потреб першокласників, хоча 27% з цим згодні лише частково.

Проаналізувавши відповіді батьків, можна сказати, що у перших класах загальноосвітніх навчальних закладів проводяться додаткові курси варіативної складової, рекомендовані Міністерством освіти і науки України: з хореографії, розвитку продуктивного мислення, християнської етики, риторики, інформатики, навчання грамоти (підсилення інваріантної складової).

Викладання вищезазначених курсів за вибором повинно здійснюватись з обов'язковим урахуванням побажань батьків.

На основі аналізу відповідей батьків, можна зазначити, що всі першокласники забезпечені в повному обсязі підручниками за новою програмою. І 66% респондентів відповіли, що вони задоволені їх якістю.

На питання про те, в якому напрямку хотіли змін у підручнику, найбільша кількість опитаних вказала: на розвантаження змісту, включення завдань на вибір і самооцінку, тестової форми, диференційованих завдань, посилення розвивальної спрямованості і покращення поліграфічної якості книжок.

Для забезпечення ефективності навчально-виховного процесу у кожному навчальному закладі повинна бути створена необхідна матеріально-технічна база і 49% респондентів підтвердили цей факт. Але 47% вказали, що у школах над цим працюють лише в деякій мірі. Можливо це пояснюється недостатнім фінансуванням загальноосвітніх навчальних закладів.

Становлення дитини багато в чому залежить від вміння педагога організувати відповідну роботу з родиною учня. А досягти мети у взаємодії з батьками можна лише за умови правильно налагодженого педагогічного спілкування з ними. Учителі повинні проводити активну діяльність у роботі з сім'єю учнів. І 71% батьків першокласників відмітили, що у школах з ними регулярно проводиться просвітницька робота щодо роз'яснення нового змісту Державного стандарту початкової загальної освіти, розкриваються особливості організації навчально-виховного процесу у першому класі, готують до навчання учнів у другому класі. Хоча 24% респондентів зазначили, що даний вид роботи проводиться тільки іноді, а 6% вказали, що взагалі не проводиться. На підставі систематизації даних можна сказати, що відсоткове співвідношення відповідей батьків на дане питання не співпадає з відповідями вчителів. Можливо педагоги не змогли об'єктивно оцінити свою роботу з батьківською громадськістю.

Дуже важливою у вирішенні різних проблем, пов'язаних з питаннями готовності першокласників до школи є допомога шкільного психолога. І 70% батьків у своїх відповідях на питання анкети зазначили, що у навчальних закладах вони отримують потрібну як індивідуальну, так і групову консультацію.

Початкова школа - час, коли закладаються та розвиваються основи багатьох психічних якостей, відбувається становлення і формування дитячої особистості. Отже, на допомогу вчителю повинна прийти психологічна служба. Аналіз анкет для батьків дає змогу зробити висновок, що при адаптації першокласників до школи, діти отримують різну психологічну

допомогу, а саме: консультації (вказали 57% опитаних), індивідуальні заняття з дітьми (58%), корекційні вправи (36%). Хоча 5% респондентів зазначили, що їх діти такої допомоги не отримують.

Як показало дослідження, батьки в цілому позитивно відносяться до існуючої системи оцінювання першокласників і це відмітили 90% респондентів. Хоча 7% опитаних хотіли, щоб оцінки виставлялись лише з деяких предметів.

Висновки

1. Переважна більшість педагогів району налаштована на оновлення освіти і позитивно ставиться до впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти.

2. Обізнаність учителів і заступників директорів 1-4 класів щодо впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти забезпечується через різноманітні форми методичної роботи: семінари на базі ХАНО; проведення педагогічних рад навчального закладу за даною тематикою; роботу творчих груп; проведення майстер-класів вчителів-початківців; семінари-навчання; через засоби масової інформації, сайти Міністерства освіти і науки України, управління освіти та навчального закладу; індивідуальні методичні консультації; самостійне вивчення матеріалів нового змісту.

3. Педагоги вважають, що у новому змісті Державного стандарту початкової загальної освіти прослідковується забезпечення наступності дошкільної і початкової освіти, але неперервність освіти реалізовується не у всіх навчальних закладах.

4. Основними ключовими компетентностями, формуванню яких сприяє нова редакція є: уміння вчитися, здоров'язбережувальна, загальнокультурна, соціальна і компетентність з ІКТ. Хоча формуванню двох останніх у ЗНЗ приділяється недостатньо уваги.

5. Нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти зорієнтована на соціалізацію особистості молодшого школяра і сприяє формуванню світогляду і активної життєвої позиції дітей, що забезпечить їх подальшу адаптацію до дорослого життя.

6. Нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти сприяє формуванню прагнення у дітей здорового способу життя, збереженню свого здоров'я, володінню способами його захисту.

7. Співвідношення між компонентами змісту природничо-математичної та оздоровчо-технологічної шкільної освіти є збалансованим. Але, про зміст суспільно-гуманітарного компоненту освіти такого сказати не можна. Очевидно це пов'язано із зменшенням кількості годин на вивчення предметів цього циклу.

8. Певного розвантаження наповнення змістових ліній з кожного предмета не стало.

9. В загальноосвітніх навчальних закладах проводяться різні курси варіативної складової для учнів перших класів рекомендовані Міністерством освіти і науки України: хореографія, розвиток продуктивного мислення, християнська етика, навчання грамоти (підсилення інваріантної складової), риторика, інформатика. При виборі вищезазначених курсів враховувалось побажання батьків.

10. В школах проводяться індивідуальні та групові заняття з різних предметів.

11. Усі учні перших класів загальноосвітніх навчальних закладів району забезпечені в повному обсязі підручниками за новими програмами.

12. Якість нових підручників в цілому покращилась в декількох напрямках: відбулось посилення розвивальної спрямованості, змінилась поліграфічна якість, з'явилися завдання на вибір і самооцінку, тестової форми, збільшилась кількість диференційованих завдань. Разом з тим змін в деякому розвантаженні змісту майже не відбулось.

13. Не всі респонденти вважають, що виділеної кількості годин на освітню галузь «Мистецтво» достатньою для розвитку емоційно-почуттєвої сфери учнів, їх художніх здібностей і мислення.

14. Передбаченої кількості годин в новому Державному стандарті початкової загальної освіти на вивчення освітньої галузі «Мова і література» вистачає для формування в учнів здатності до спілкування, навиків ведення діалогу, знання граматики рідної мови.

15. Нова редакція Державного стандарту допомагає створити умови для формування здатності вільного спілкування іноземною мовою.

16. Всі загальноосвітні навчальні заклади району, в яких проводилось дослідження, у достатній кількості забезпечені новими навчальними програмами.

17. Педагоги загальноосвітніх навчальних закладів налагодили взаємозв'язок учитель - родина і активно співпрацюють із батьками у вихованні їх дітей. У школах регулярно відбуваються інформаційно-консультативні педагогічні навчання батьків першокласників, на яких проводиться робота з роз'яснення основних положень нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Але відсоткове співвідношення відповідей батьків по даному питанню не співпадає з відповідями вчителів.

18. У навчальних закладах організована робота шкільної психологічної служби, яка допомагає як батькам при підготовці до нової соціальної ролі, так і дітям-першокласникам при адаптації до школи. Учні отримують різну психологічну допомогу: консультації, індивідуальні заняття, корекційні вправи. Але через відсутність у деяких школах досліджуваних районів психологів, підтримку спеціалістів отримують не всі діти.

19. Нова редакція Державного стандарту початкової загальної освіти допомагає розкрити потенційні можливості та творчі здібності дітей під час навчального процесу.

20. Педагоги і батьки в цілому підтримують і позитивно відносяться до існуючої системи оцінювання учнів першого класу.

Рекомендації
стосовно впровадження нового Державного стандарту початкової
загальної освіти в ЗНЗ Комінтернівського району

Адміністрації загальноосвітніх навчальних закладів, керівникам методичних об'єднань:

- Забезпечити методичний супровід і реалізацію нормативних вимог нового Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 року № 462, нових навчальних програм. Організувати проведення круглих столів, засідань творчих груп, постійно діючих семінарів-практикумів, методичних об'єднань вчителів початкових класів та інших методичних заходів щодо впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти.
- Сприяти участі педагогів початкової школи у створенні навчально-методичного забезпечення реалізації змісту нового Державного стандарту початкової загальної освіти на рівні шкільних та районних методоб'єднань.
- Організувати моніторинг навчально-виховного процесу в початковій школі щодо ефективності впровадження нового Державного стандарту.
- Організувати серед учителів початкових класів ярмарки педагогічних ідей, панорами творчих уроків для обміну досвідом роботи з першокласниками в умовах впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Узагальнити і рекомендувати до вивчення передовий педагогічний досвід з даної проблеми.
- Потрібно укомплектувати навчальні заклади фаховими періодичними виданнями, навчально-методичною літературою відповідно до нової програми початкової загальної освіти, працювати над створенням сучасної інформаційної бази з метою висвітлення кращого педагогічного досвіду, забезпечити вчителям доступ до мережі Інтернет.
- Сприяти покращенню матеріально-технічної бази шкіл для ефективного впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти.
- В навчальних закладах потрібно створити оптимальні умови щодо забезпечення можливості для вільного та морально відповідального вибору батьками і вчителями варіативної складової навчального плану, нових технологій та методик навчання з урахуванням наступності та перспективності до профільної і профільної освіти.
- Доцільно створити канали Інтернет - інформації для батьків, діти яких будуть навчатись у перших класах.
- Провести анкетування вчителів перших класів на предмет встановлення рівня їх фахової компетентності, виявлення труднощів в організації навчально-виховного процесу в умовах впровадження нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти.

Вчителям початкових класів:

- Необхідно ознайомитися з особливостями змісту та методикою викладання предметів за новими програмами.
- Створювати сприятливі умови для інтелектуального, духовного, естетичного та фізичного розвитку учнів початкових класів шляхом упровадження ефективних технологій та методик навчання, контрольно-діагностичної діяльності.
- Доцільно вивчати, узагальнювати, пропагувати кращі досягнення педагогів початкової школи, підвищувати рівень своєї фахової компетентності, збагачувати та оновлювати свій практичний досвід.
- Використовувати ІКТ під час проведення уроків, позакласних заходів як засіб професійної мобільності та конкурентоспроможності в нових соціокультурних умовах.
- Скоординувати роботу щодо реалізації компетентнісного підходу, спрямованого на особистісний розвиток молодших школярів, формування в них ключових і предметних компетентностей.
- Проводити роботу щодо підвищення якості початкової загальної освіти учнів, формування в них уміння самостійно здобувати знання і творчо застосовувати їх на практиці.
- Активізувати використання здоров'язберігаючих технологій під час навчально-виховного процесу, сприяти підвищенню рухової активності учнів початкових класів на навчальних заняттях, перервах та в позаурочний час.
- Інформувати батьків першокласників про особливості впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти, нові підручники.
- Проводити індивідуальні та групові консультації батьків майбутніх першокласників з питань готовності дітей до школи.
- Здійснювати підготовку батьків першокласників до нової соціальної ролі.
- Забезпечити психолого-педагогічну підтримку і супровід першокласників протягом усього навчально-виховного процесу.

Методист МЦ

О.В.Тесленко